

Kirakatvilágítás

„Rosszul világított, elhanyagolt, rendetlen kirakat nem vonzza a vásárlóközönséget. A kirakatnak érdekesnek kell lennie, ehhez pedig jó megvilágítás szükséges.”

Fenti alapigazságot a harmincas években fogalmazták meg a Világítástechnikai Állomás dolgozói és szórólapon terjesztették.

Alapfogalmak

Lapunk a kirakatvilágításról cikksorozatot tervez, ebben számos világítástechnikai fogalom kerül említésre. Célszerűnek tartjuk néhány mondatban feleleveníteni a legfontosabb alapfogalmakat. A fény az emberi szem által érzékelt elektromágneses sugárzás. Az emberi szem a 380-780 nm közötti hullámhosszúságú sugárzást érzékeli. Ez a tartomány az infravörös és az ultravioleta sugárzás között van.

A szín a fény elválaszthatatlan velejárója, minden fényjelenség színérzettel is jár. A keletkező színérzet több tényezőtől függ: a megvilágított tárgy anyagi tulajdonságaitól,

környezetétől, a megfigyelés irányától, a beeső fény színösszetételétől stb. A színhőmérséklet a fényforrások színét jellemzi, ezt kelvinben (K) határozzák meg. Színhőmérsékletük alapján három csoportba sorolhatók a fényforrások: lehetnek meleg (3000 K alatt), semleges (3000-5000 K) és hideg (5000 K felett) színhőmérsékletűek. Színvisszaadás. Az ember a valóságos színeket a természetes fényben érzékeli, ahol az összes színképi összetevő jelen van. A színvisszaadási index (Ra) a fényforrások tulajdonságainak jellemzője. Természetes színes látás esetén ennek értéke 100.

Fényáram. Egy fényforrásból kisugárzott és a szem által érzékelt sugárzási teljesítményt fényáramnak nevezzük. A fényáram értékét a fényforrásgyártók katalógusokban közlik. Mértékegysége a lumen (lm). A fényerősség valamely fényforrásnak egy meghatározott térszögbe kisugárzott fényárama. Mértékegysége a kandela (cd). A fényforrás fényerejének térbeli eloszlását a fényeloszlási görbe adja meg.

A fényhasznosítás a fényforrások gazdaságossági jellemzője, amely megadja, hogy 1 W betáplált teljesítményből a fényforrás hány lumen fényáramot ad le (lm/W). A megvilágítás tulajdonképpen a fényáram és a megvilágított felület hányadosa. Mértékegysége a lux (lx). A fényűrűség az egyetlen látható fénytechnikai mennyiség, amely a látás szempontjából jelentős tényező. A fényűrűséggel az

a világosság, illetve benyomás jellemezhető, amely egy világító vagy megvilágított felületen érzékelhető. Mértékegysége a cd/m². A jó világítás legfontosabb összetevőit a baloldali ábrán mutatjuk be.

A jó kirakatvilágítás követelményei

Egy üzlet forgalmát jelentősen befolyásolja a kirakat, amely egyik leghatásosabb eszköz a vevőkör kiterjesztésére. Napközben és este is egyaránt vonzó kell, hogy legyen a kirakat megjelenése.

Az esti órákban sétáló vásárlóközönség jobban ráér a kirakatokban levő áruban gyönyörködni, mint napközben. Ezért különösen fontos a kirakatokat helyesen megvilágítani még az esti órákban is.

„A kirakatot bőséges fényvel árasztjuk el. A megvilágítás tehát

erős legyen. Kirakatvilágítási célokra különleges lámpatípusok szolgálnak.” (A szórólapon első pontja.)

Az első követelmény a kirakat megvilágításának erősségét írja elő. Tervezéskor két értéket célszerű kiszámolni: az általános és az irányított megvilágítás nagyságát. Az irányított megvilágítás többszöröse az általános világítás értékének (jobb oldali ábra). Irányított fényvel, főképpen ha a színhőmérséklete az általános világítástól eltér, a kiállított tárgyak némelyikét ki lehet emelni. Az irányított fény természetesen lehet színes is. Amennyiben az általános világítással azonos színhőmérsékletű fényforrást használunk, lényegesen nagyobb megvilágítási értékkel kell számolni. A kirakat megvilágítási értéke többek között függ a környezet világításától.

Az utca fejlettsége	Nagyvárosban (lx)	Középségszintű városban (lx)	Kisvárosban vagy vidéken (lx)
Csendes utca	300...600	200...400	-
Élénk forgalmú utca	600...1000	400...600	150...300
Földszintű üzletekkel	1000...2000	600...1000	300...500

A fenti táblázatban irányértéként használható megvilágítási értékeket közöltük. Lényeges, hogy mindig az adott környezetbe jól illeszkedjen és ne „kápráztasson” el a látvány.

Nagy János

